utorak, 27. travnja 2021.

P9_TA(2021)0123

Ostaci kemikalija u Baltičkom moru, na temelju predstavki 1328/2019 i 0406/2020 u skladu s člankom 227. stavkom 2. Poslovnika

Rezolucija Europskog parlamenta od 27. travnja 2021. o ostacima kemikalija u Baltičkom moru na temelju predstavki br. 1328/2019 i 0406/2020 (2021/2567(RSP))

(2021/C 506/02)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir predstavke br. 1328/2019 i 0406/2020,

— uzimajući u obzir članak 3. stavak 3. Ugovora o Europskoj uniji, članke 4. i 191. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te članke 35. i 37. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. rujna 1997. o ekološkim problemima Baltičkog mora [1], cilj Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike [2] za smanjenje onečišćenja i opasnih tvari te obvezu država članica da prate podvodno kemijsko streljivo u skladu s Direktivom 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008.o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) [3],

— uzimajući u obzir predanost spašavanju mora i pretvaranju regije Baltičkog mora u svjetskog predvodnika u području pomorske sigurnosti u okviru Strategije EU-a za regiju Baltičkog mora te obvezu država članica EU-a da uklone kemijsko streljivo i neeksplodirana eksplozivna sredstva bačena u more u okviru Akcijskog plana strategije pomorske sigurnosti EU-a,

— uzimajući u obzir Komisijin cilj nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš kako je utvrđeno u poglavlju 2.1.8. Komunikacije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu (COM(2019)0640) i predanost EU-a da zaustavi gubitak biološke raznolikosti i postane svjetski predvodnik u rješavanju globalne krize biološke raznolikosti u skladu sa svojom Strategijom o biološkoj raznolikosti do 2020. i Strategijom o bioraznolikosti do 2030.,

— uzimajući u obzir obveze koje su države stranke preuzele u skladu s člankom 2. Konvencije Gospodarske komisije UN-a za Europu iz 1992. o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera i člankom 4. Protokola o vodi i zdravlju iz 1999.,

— uzimajući u obzir predstojeći Komisijin program Interreg za regiju Baltičkog mora za razdoblje 2021. – 2027.,

— uzimajući u obzir Helsinšku konvenciju o zaštiti morskog okoliša Baltičkog mora iz 1992., Akcijski plan za Baltičko more i zaključke Odbora za zaštitu baltičkog podmorja (HELCOM) o kemijskom streljivu bačenom u more,

— uzimajući u obzir obveze država u okviru UN-ovih ciljeva održivog razvoja, odnosno cilj 3.9 o smanjenju smrtnih slučajeva i oboljenja uzrokovanih opasnim kemikalijama i zagađenjem, cilj 6.3. o poboljšanju kvalitete vode eliminacijom odlaganja i smanjenjem ispuštanja opasnih kemikalija na najmanju moguću mjeru te ciljeve 14.1. i 14.2. o sprečavanju onečišćenja mora i zaštiti morskih i obalnih ekosustava,

— uzimajući u obzir Rezoluciju 1612(2008) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o kemijskom streljivu zakopanom u Baltičkom moru i popratno izvješće od 28. travnja 2008.,

— uzimajući u obzir rasprave o predstavkama br. 1328/2019 i 0406/2020 na sjednici Odbora za predstavke održanoj 3. prosinca 2020.,

— uzimajući u obzir članak 227. stavak 2. Poslovnika,

---

[1] SL C 304, 6.10.1997., str. 147.
[2] SL L 327, 22.12.2000., str. 1.
[3] SL L 164, 25.6.2008., str. 19.

utorak, 27. travnja 2021.

A. budući da je od završetka Drugog svjetskog rata najmanje 50 000 tona konvencionalnog i kemijskog oružja koje sadržava opasne tvari (kao što su iperit i suzavac te nervni otrov i kemijski agensi koja izazivaju gušenje) bačeno u Baltičko more;

B. budući da se to streljivo polako razgrađuje i ispušta otrovne tvari u vodu, što predstavlja opasnost za zdravlje ljudi jer onečišćuje hranu i uzrokuje teške opekline i trovanje pri izravnom kontaktu, šteti morskim ekosustavima i biološkoj raznolikosti te ugrožava lokalne gospodarske aktivnosti kao što su ribolov, vađenje prirodnih resursa i proizvodnja obnovljive energije iz elektrana;

C. budući da je Baltičko more zbog svojeg zemljopisnog položaja poluzatvoreno more sa sporim protokom vode i vrlo niskim kapacitetom za samočišćenje; budući da se smatra jednim od najzagađenijih mora na svijetu, u kojem razina kisika opada na velikoj dubini, što već ugrožava život u moru;

D. budući da su ad hoc radna skupina HELCOM-a za odbačeno kemijsko streljivo (CHEMU), projekt pod nazivom „Modeliranje ekoloških rizika povezanih s kemijskim oružjem bačenim u more” (MERCW) koji je financirao EU i ad hoc stručna skupina HELCOM-a za ažuriranje i preispitivanje postojećih informacija o kemijskom streljivu bačenom u Baltičko more (MUNI) i o rizicima za okoliš povezanima s opasnim potopljenim predmetima (SUBMERGED) proveli dragocjena istraživanja;

E. budući da je tijekom kolokvija o izazovima neeksplodiranog streljiva u moru održanog u Bruxellesu 20. veljače 2019. izražena potreba za većom suradnjom;

F. budući da međunarodna zajednica ne raspolaže pouzdanim informacijama o količini, prirodi i lokacijama odloženog streljiva zbog loše dokumentiranosti tih aktivnosti i nedovoljnog istraživanja podmorja Baltičkog mora;

G. budući da nije postignut konsenzus o trenutačnom stanju streljiva, opasnosti koju predstavljaju i mogućim rješenjima tog problema;

H. budući da su programom Interreg za regiju Baltičkog mora osigurana sredstva za projekt CHEMSEA (potraga za kemijskom municijom i njezina procjena) za razdoblje 2011. – 2014., projekt DAIMON (Odluka o potpori za municiju u podmorju) za razdoblje 2016. – 2019. i projekt DAIMON 2 za razdoblje 2019. – 2021. u ukupnom iznosu od 10,13 milijuna EUR (od čega je 7,8 milijuna EUR ili 77 % došlo je iz Europskog fonda za regionalni razvoj); budući da su u okviru tih projekata ispitane lokacije na kojima je streljivo bačeno, njegov sadržaj i stanje te način na koji ono reagira na baltičke uvjete, a javnim upravama su se osigurali alati za donošenje odluka i osposobljavanje za tehnologije koje se upotrebljavaju za analizu rizika, metode sanacije i procjenu utjecaja na okoliš;

I. budući da se pitanjem konvencionalnog i kemijskog streljiva koje se baca u more bavi NATO-a, koji raspolaže odgovarajućim alatima, instrumentima i iskustvom za uspješno rješavanje tog problema;

J. budući da prema zaključcima projekta CHEMSEA, koji je završio 2014., lokacije na kojima je bačeno kemijsko streljivo ne predstavljaju neposrednu prijetnju, ali će one i dalje biti problematične za Baltičko more;

K. budući da zbog velike gustoće prometa i visoke stope gospodarske aktivnosti u regiji Baltičkog mora to nije samo pitanje okoliša, već i pitanje sa znatnim gospodarskim posljedicama, uključujući za ribarsku industriju;

1. naglašava da opasnost za okoliš i zdravlje koju predstavlja streljivo odloženo u Baltičkom moru nakon Drugog svjetskog rata nije samo regionalni i europski problem, već i ozbiljan globalni problem s nepredvidivim kratkoročnim i dugoročnim prekograničnim učincima;

2. apelira na međunarodnu zajednicu da u duhu suradnje i istinske solidarnosti pojača praćenje odbačenog streljiva kako bi se mogući rizici za morski okoliš i aktivnosti sveli na najmanju moguću mjeru; potiče sve strane da s povjerljivih informacija o aktivnostima bacanja streljiva i njihovim točnim lokacijama uklone oznaku tajnosti i omoguće pogođenim zemljama, Komisiji i Europskom parlamentu da im hitno pristupe;

3. poziva Komisiju i Zajednički programski odbor programa Intereg za regiju Baltičkog mora da osiguraju odgovarajuća financijska sredstva za istraživanja i mjere potrebne za rješavanje opasnosti koje predstavlja bačeno streljivo u Baltičkom moru; pozdravlja ciljane napore i konstruktivna istraživanja koja je proveo HELCOM i u okviru projekata CHEMSEA, DAIMON i DAIMON 2 koji se financiraju iz programa Interreg za regiju Baltičkog mora;

4. poziva sve uključene strane da poštuju međunarodno pravo u području okoliša i pruže dodatne financijske doprinose programu Interreg za regiju Baltičkog mora za razdoblje 2021. – 2027.; pozdravlja transnacionalni program Interreg za regiju Baltičkog mora za razdoblje 2021. – 2027. kojim će se financirati mjere za smanjenje onečišćenja Baltičkog mora;

5. naglašava potrebu za redovitim praćenjem stanja korozije streljiva i ažuriranom procjenom rizika za okoliš u pogledu učinaka ispuštenih onečišćujućih tvari na zdravlje ljudi, morske ekosustave i bioraznolikost regije;

6. pozdravlja napore poduzete na nacionalnoj razini, kao što su mapiranje lokacija bačenog streljiva te praćenje i uklanjanje opasnih materijala;

7. s tim u vezi naglašava važnost mehanizama međudržavne i međuregionalne suradnje, slobodnog pristupa javnim informacijama i učinkovite razmjene znanstvenih spoznaja i istraživanja;

8. poziva Komisiju da, u svrhu ostvarenja cilja nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš, osnuje stručnu skupinu s državama članicama koje su pogođene tim problemom i drugim dionicima i organizacijama, sa sljedećim ovlastima: i. proučavanje i mapiranje točnih lokacija kontaminiranih područja; ii. predlaganje prikladnih, ekološki prihvatljivih i isplativih rješenja za praćenje i čišćenje onečišćenja s krajnjim ciljem uklanjanja ili potpune neutralizacije opasnih materijala kada je vađenje nemoguće; iii. razvoj pouzdanih alata za potporu donošenju odluka; iv. provođenje kampanje senzibilizacije kako bi pogođene skupine (kao što su ribari, lokalno stanovništvo, turisti i ulagači) bile informirane o mogućim zdravstvenim i gospodarskim rizicima; i v. razvoj smjernica za odgovor na hitne situacije u slučaju ekoloških katastrofa;

9. žali zbog toga da nijedan euro od 8,8 milijuna EUR dodijeljenih u okviru Europskog instrumenta za susjedstvo nije upotrijebljen za projekte DAIMON ili DAIMON 2 u okviru programa Interreg za regiju Baltičkog mora;

10. poziva Komisiju da uključi sve relevantne agencije i institucije EU-a, uključujući Europsku obrambenu agenciju, da iskoriste sve dostupne resurse i osiguraju da se problem odražava u svim relevantnim politikama i postupcima izrade programa EU-a, uključujući Okvirnu direktivu o pomorskoj strategiji i Akcijski plan strategije pomorske sigurnosti;

11. poziva Komisiju da osigura da pitanje streljiva bačenog u europska mora bude uključeno u horizontalne programe kako bi se omogućilo podnošenje projekata koji obuhvaćaju regije s istim problemom (Jadransko i Jonsko more, Sjeverno more i Baltičko more) i olakšala razmjena iskustava i najboljih praksi;

12. poziva Komisiju da se zajedničkim naporima bori protiv onečišćenja u Baltičkom moru i da u tu svrhu potiče sve vrste regionalne, nacionalne i međunarodne suradnje, među ostalim putem partnerstva s NATO-om;

13. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji te vladama i parlamentima država članica i drugim državama kojih se to pitanje tiče.